

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta; kuuleminen 29.9.2020

KEHA-keskuksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (HE 87/2020 vp) ja sitä täydentävästä hallituksen esityksestä (HE 114/2020 vp)

Kuntakokeilujen tehostetun palvelumallin toteuttamisessa korostetaan työttömien työnhakijoiden yksilöllistä kohtaamista. Asiakkaan kannalta työttömyysturva-asioiden hoitaminen on tärkeä osa työllisyyspalveluiden järjestämistä. Esityksessä ehdotetaan, että suurin osa työttömyysturvaan liittyvistä tehtävistä jäisi edelleen TE-toimistolle myös kokeilukuntien asiakkaisi siirtyvien osalta. Kokeilualueella olisi velvollisuus käyttää kuntakokeiluun ohjatuille asiakkaille työllistymistä edistäviä palveluja järjestäessään TE-toimiston kanssa samaa asiakastietojärjestelmää ja antaa tätä kautta TE-toimistolle tarvittavat tiedot työvoimapolitiittisten lausuntojen pohjaksi.

Esityksen mukaan kokeilualueen kunta antaisi työvoimapolitiittisen lausunnon vain työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun ja palvelun sisällyttämisestä työllistymissuunnitelmaan sekä omaehtoisen opiskelun työttömyysetuudella tukemisen edellytyksistä ja edellytysten lakkaamisesta sekä opiskelun seurannasta.

TE-toimiston tehtäväksi jäisi kaikkien muiden työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen myös kokeilualueen asiakkaiden osalta, vaikka vastuu palveluprosessista olisi siirtynyt kokeilualueille. TE-toimistot antaisivat kokeilualueen asiakkaille esimerkiksi työnhaun aloittamiseen ja työnhaun muutoksiin liittyviä lausuntoja vuosittain noin 450 000 kpl. Näistä lausunnoista noin 20% hoituu automaattisesti, loput asiantuntijatyön tuloksena. Kokeilualueen kunta antaisi asiakkailleen työllistymistä edistäviä palveluista noin 200 000 lausuntoa. Jokaisen työnhaun aloituksen, muutoksen tai päättyneen palvelun jälkeen TE-toimiston tulisi antaa kokeilualueen asiakkaalle lausunto hänen oikeudestaan työttömyysetuuteen. Kokeilualueen kunnan tulisi siis osata arvioida jokaisen asiakkaansa kohdalla lausunnon antamisen tarve ja ilmoittaa siitä sekä lausunnon antamiseen vaikuttavat seikat TE-toimistolle. TE-toimisto tulisi ilmoituksen saatuaan tarkistaa asiakkaan tiedot ja antaa työvoimapolitiittinen lausunto järjestelmään tallennettujen tietojen pohjalta.

Esityksen yksityiskohtana nostamme esille myös työvoimakoulutusprosessin. Esityksessä todetaan, että TE-toimisto tekisi osallistumiseen liittyvät oppilasvalinnat, mutta koulutuksen aloittamislausunnon tekisi kokeilualueen kunta. Nykyinen työvoimakoulutuksen hyväksymisprosessi asiakastietojärjestelmässä tuottaa lausunnot lähes automaattisesti, sujuvasti ja nopeasti. Koulutukseen hyväksymisen prosessia jouduttaisiin esityksen pohjalta muuttamaan niin, että koulutukseen hyväksyminen ei tuota lausuntoa vaan pelkästään ilmoituksen kokeilualueen kunnalle lausunnon antamiseksi. Tämä toisi prosessiin uuden välivaiheen ja hidastaisi huomattavasti aloittamislausunnon antamista. Myös virheellisten

lausuntojen antamisen mahdollisuus kasvaa, kun tiedon kulun prosessissa olisi useita vaiheita ja toimijoita.

Asiakastietojärjestelmään ollaan rakentamassa uudenlainen kaksisuuntainen asiakaskohtainen ilmoitusmenettely kuntakokeilun ja TE-toimiston väliseen yhteydenpitoon mm. työttömyysturvatehtävien hoitoa varten. Tällä pyritään selkiyttämään kahden toimijan mallia ja vaikuttamaan siihen, että tieto vaihtuisi sujuvasti ja työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen tapahtuisi mahdollisimman pienellä viiveellä. Asiakastietojärjestelmään tehtävillä uudistuksilla on todennäköisesti vain marginaalinen vaikutus lisääntyvän työmäärän rajaamisessa, koska kyseessä on pelkkä järjestelmään tehty ilmoitus asiakkaan tilanteen muutoksesta ja pyyntö tehdä sen edellyttämä työvoimapolitiittinen lausunto. Kuntakokeilussa on osattava kirjata asiakkaan tietoihin kaikki ne seikat, jotka vaikuttavat työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen. Tämä edellyttää, että kokeilussa tulee olla myös osaamista siitä, mitkä seikat ovat. TE-toimiston tulee tutustua asiakkaan tilanteeseen, tarkistaa tiedot ja tarvittaessa pyytää kuntakokeilua vielä täsmentämään merkintöjä ennen kuin lausunto voidaan antaa.

Asiakkaan kannalta kuntakokeilun, TE-toimiston ja maksajan muodostama kolmikantainen prosessi vaikuttaa monimutkaiselta, hitaalta ja työmäärää lisäävältä. Kuntakokeilu tarjoaisi henkilökohtaista tukea työllistymiseen samalla kun TE-toimisto edelleen vastaisi työttömyysturvan velvoittavuuden toimeenpanosta. Ongelmatilanteissa asiakas joutuisi selvittämään työttömyysturva-asiaansa kolmen eri tahon kanssa, jolloin kuntakokeilun kyky tarjota neuvontaa etuuksiin liittyvissä asioissa korostuu.

KEHA-keskuksen kannanotto

KEHA-keskus toivoo esitystä muutettavan niin, että kokeilukunnat vastaisivat kokonaisvaltaisemmin kokeiluun siirtyvien asiakkaiden työttömyysturvaan liittyvistä lausunnoista, jolloin vain ns. asiantuntijalausunnot (yrittäjäyys, opiskelu, seuraamusjärjestelmä) jäisivät TE-toimiston tehtäväksi. Työvoimakoulutuksen osalta esitämme, että se taho, joka tekee koulutusvalinnat, eli TE-toimisto, vastaisi myös lausunnon antamisesta. Näin työttömyysturvaan liittyvät tehtävät hoidettaisiin yhden luukun periaatteella muun asiakaspalvelun yhteydessä eikä kahden eri toimijan välisen tiedonkulun aiheuttamia viiveitä ja mahdollisia vääristymiä syntyisi.

Leena Lietzén
Kehittämisasiantuntija